

Jutlus Nõos P, 04.02.18 kell 11.00, *Sexagesima*

Lektsioonid: Js 5:1–7; Mt 13:31–33

Pihikõne: 5Ms 30:14

Jutlus: 1Kr 1:20–25

Laulud: 65 (1–5); 76 (1–3, 4); 181 (1–3); 360 (1–5)

Jah, sõna ristist on narrus neile, kes hukuvad, aga meile, kes päästetakse, on see Jumala vägi, sest kirjutatud on: „Ma hävitan tarkade tarkuse ja teen olematuks mõistlike mõistuse.” Kus on tark? Kus on õpetlane? Kus on selle ajastu arutleja? Kas mitte Jumal pole teinud maailma tarkuse narruseks? Kuna maailm Jumala tarkuses ei tundnud Jumalat ära tarkuse abil, siis oli Jumalale meelepärane päästa selle narri kuulutuse kaudu need, kes usuvad. Sest juudid nõuavad tunnustähti ja kreeklased otsivad tarkust, meie aga kuulutame ristilöödud Kristust, kes on juutidele ärrituseks ja paganaile narruseks, ent neile, kes on kutsutud, olgu juutidele või kreeklastele, on ta Kristus, Jumala vägi ja Jumala tarkus. Sest Jumala narrus on inimestest targem ja Jumala nõtrus inimestest tugevam.

Paulus räägib selles kirjakohas ristist.

Sõna ristist sunnivad Paulust rõhutama sündmused Korintose koguduses. Lugeses peatükke 1–4, saame teada, et sealse koguduse liikmed on pööranud oma tähelepanu valedale asjadele: nad on endale valinud lemmikjutlustajad ja jagunenud justkui parteidesse, selle asemel et pöörduda evangeeliumi päästva väe poole. 1Kr 1:12 ütleb Paulus: „Ma räägin sellest, et igaüks teist ütleb: „Mina olen Pauluse poole!” või: „Mina olen Apollose poole!” või: „Mina olen Keefase poole!” või: „Mina olen Kristuse poole!”“

See tuletab mulle meelde inimeste soovi valida avaliku elu tegelaste hulgast endale lemmikud ja jaguneda parteidesse. Ühed pooldavad Trumpi, teised Putinit, kolmandad Junckerit, neljandad Merkelit. Sama on ka Eesti avaliku elu tegelaste puhul: ühele on sümpaatne üks, teisele teine. Kõik see on loomulik, kuid lemmiku välise stiili ja sära juures ei pruugita näha tema sõnumit, seda, mis on kogu tema tegevuse aluseks.

Kui poliitika puhul ongi inimese sõnum võib-olla raskesti mõistetav ja seda tuleb tihti otsida hoopis parteiprogrammist või koalitsioonileppes, siis Jumala sõna kuulutajate puhul ei tohiks sõnum olla varjatud: kõik evangeeliumikuulutajad peaksid tõepoolest kuulutama evangeeliumi ja kristlased, kes neid kuulavad peaksid hindama neid just selle tunnuse järgi.

Käisin reedel Põltsamaal Kirikunoorte talvapäeval ja kuulasin seal mh noortemisjonär Joel Reinaru suurepärasest kõnet. Tema rõhutas seda, et ei tasu oma eelistusi seada jutlustaja järgi, vaid ise Piiblit lugeda. Tema polevat küll huvitatud sellest, et keegi jääbki Jumalast mõtlema nagu Joel Reinaru ega vaevu ise Piiblist järgi vaatama, mis seal kirjas seisab.

Täiesti õige jutt! Ehkki Paulus ei rõhuta meie kirjakohas piiblitlugemist – võib-olla seetõttu, et Piibli tähtsamat osa kristlaste jaoks, Uut Testamenti polnud tollal veel kirja pandud – mõtleb ta umbes sama. Kristlaste jaoks pole tähtis valida partei, vaid suhestuda ristiusu tuumaga. Ja selleks on, teadagi, rist, Kristuse rist.

Pauluse ajal polnud Rooma riigis ristist rääkimine heas seltskonnas soovitatav. Nt Cicero, kes elas küll 100 aastat enne Paulust ütleb oma kõnes „Rabirio kaitseks“ (*Pro Rabirio*, 63 eKr): „Üksi juba sõna „rist“ jäägu kaugele mitte ainult rooma kodanike ihust, vaid ka nende mõtlemisest, nende silmadest ja kõrvadest.“ See oli kurjategijate hukkamisvahend ja rooma kodanike puhul seda ei kasutatud. Seda enam on mõistusevastane kujutleda, et Jumal oleks risti löödud!

Kuid Paulus teab väga hästi, et Jumala puhul ei saagi inimene oma mõistusele apelleerida. Js 55:8 ütleb Issand: „Aga minu mõtted ei ole teie mõtted, ja teie teed ei ole minu teed.“ Paulus tsiteerib või meenutab ka meie kirjakohas prohvet Jesaja sõnu inimliku tarkuse kohta, mille Jumal narruseks teeb.

Mida siis inimesed oma tarkuses taotleavad? Ei vähemat kui kogu universumi mõistmist! Teadlased uurivad makro- ja mikrokosmose saladusi. Kosmoselendudeks ja elementaarosakeste uurimiseks

kulutatakse suuri summasid. Koolihariduses on hinnas suured teadmised ja tarkust peetakse üheks ihaldusväärsemaks vooruseks.

Paulus aga tahab näidata, et tarkust on kahte sorti: Jumala tarkus ja maailma tarkus. Need ei lange kokku. Vaatleme selleks korraks tähelepanelikumalt meie kirjakoha 21. salmi. Paulus ütleb, et maailm ei tundnud Jumala tarkuses Jumalat ära tarkuse abil. Mida ta sellega mõtleb? Mida tähendab „maailm Jumala tarkuses“? Kas siis maailmal on siiski olemas Jumala tarkus?

Selguse saab, vaadates paralleelina Pauluse selgitust Rm 1:20j: Jumala „nähtamatu olemus, tema jäädav vägi ja jumalikkus on ju maailma loomisest peale nähtav, kui mõeldakse tema tehtule, nii et nad ei saa endid vabandada, sest et Jumalat tundes nad [inimesed] ei ole ülistanud ega tänanud teda kui Jumalat, vaid on oma arvamustega jooksnud tühja ning nende mõistmatu süda on jäänud pimedaks.“

Jumal on niisiis inimestele universumi algusest, tegelikult inimese loomisest peale nähtav Jumala loodu kaudu. Ja kuna universumi loomise aluseks on Jumala tarkus, siis võib tõepoolest öelda, et maailm on ise lausa Jumala tarkuses, kuid pole siiski Jumalat ära tundnud. Halastaja ja armuline Jumal aga pole tahtnud, et inimese süda jääks mõistmatuks ja pimedaks, vaid on andnud maailmale tarkuse teisel moel: oma Poja kaudu. See ongi sõna ristist, Kristuse ristist.

Arutlegem veel selle üle, mida Paulus ütleb juutide ja kreeklaste püüdluste kohta: juudid nõuavad tunnustähti ja kreeklased otsivad tarkust. Iseenesest pole ju kummaski tegevuses midagi halba. Mida halba on tõendite otsimises universumi saladuste kohta! Kui võiksime oma silmaga näha kaugeid galaktikaid ja elementaariosakesi, mis saaks selle vastu olla! Kui koondaksime kõigi aegade tarkuse kokku ühte andmebaasi ja annaksime kõigile sellele juurdepääsu, mis oleks selles halba? Millegi sellisega inimkond ju peamiselt tegelebki ja pole põhjust arvata, et Jumal seda tegevust hukka mõistaks. Võib-olla niimoodi inimkond otsibki Jumalat, ise seda endale teadvustamata?

Kuid Jumal nägi, et niimoodi maailm Jumalat ära ei tunne, sest inimkonda kammitseb patt – täielik võõrandumine Jumalast. Ja sellepärast tarvis saata maa peale oma Poeg, et tema inimkonna silmad avaks: kui inimese ja Jumala vahel pole patu takistust, siis näeb inimene ka Jumala tarkust. Just seetõttu pidi Jumala Poeg Jeesus Kristus ristil surema. Ning ristist sai sümbol Jumala tarkusele ja Jumala väele.

Tõepoolest, ristis pole mitte ainult Jumala tarkus, vaid ka Jumala vägi. Rist pole mitte ainult vahend Jumala õndsusplaani mõistmiseks, vaid ka väe saamiseks. Ka väge püüab inimene ju iga hinna eest oma elus saada. Eks ole seesama tervis, mille pärast me terve eluaja ju muretseme, üks teatud sorti vägi: kui oleme terved, siis oleme ka vägevad.

Vägi on aga ka võim, mida iga inimene teatud tasandil ikkagi taotleb. Poliitikatasand, mida juba algul mainisin, on neist kõige silmapaistvam. Kuid võimuiha väljendub ju ka inimestevahelise suhtluse tasandil: näiteks vaidlemine eesmärgiga teisele oma seisukoht peale suruda pole midagi muud kui võimu taotlemine.

Väe taotlemine on seotud ka uimastavate ainetega, mis on teatavasti eriti petlikud väe omandamise vahendid: subjektiivselt kogeb inimene lühikese aja vältel väge, kuid objektiivselt jääb ta samas hoopis haigeks.

Jumala vägi ehk δύναμις on aga Jumala armastuse ja headuse kogemine, seda võib nimetada ka kristliku uskussõnaga „õnnistus“. Jumala vägi teeb halva heaks ja kurva rõõmsaks, ka haige terveks, lohutab ja annab rahu. Ja nagu lugesime, on selle väe allikaks Jumala sõna ristist. Seega annab inimesele väge sõna lugemine, kuulamine ja tunnistamine.

Viimaks aga lohutab Paulus nii juute kui ka kreeklasi. Nii neid kes nõuavad tunnustähti kui ka neid, kes otsivad tarkust. Meie võime öelda, et Paulus lohutab nii teadlasi kui ka filosoofe: teie tegevusala ei takista teie pääsemist igavesse ellu! Kui te olete kutsutud päästeks Jeesuse Kristuse läbi, siis kogete tarkust. Kui Jeesus teie südameuksele koputab ja teie ta sisse lasete, siis kogete väge.

Siiski on sõna ristist lihtsam vastu võtta neil, kes iseennast targaks ei pea, vaid panevad oma lootuse ainuüksi Jumalale. Taotlegem siis meigi Jumala tarkust ja Jumala väge!

Aamen.